PETRA Obchod s cirkevnými potrebami a knihkupectvo má na sklade

PREŠOV, ul. SRR 1

Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,—
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,—
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,—
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Patriarcha Alexij: **Výběr z díla** (český)	10,—
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,—
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,—
Doc. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,—
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus.)	7,60
Cirkevné právo	37,—
Homiletika	10,—
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,—
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,—
Praktický trebník	40,—
Základné bohoslovie	24,—
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,—
Služebník (cirk. slovanský)	60,—
Istorija pravosl. cerkvi (rusky)	4,—
Teologický zborník IV.	52,—
Dr. P. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	112,—

Budúce číslo vyjde 10. júla 1977

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliansके tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovatel. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXIII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 6/1977

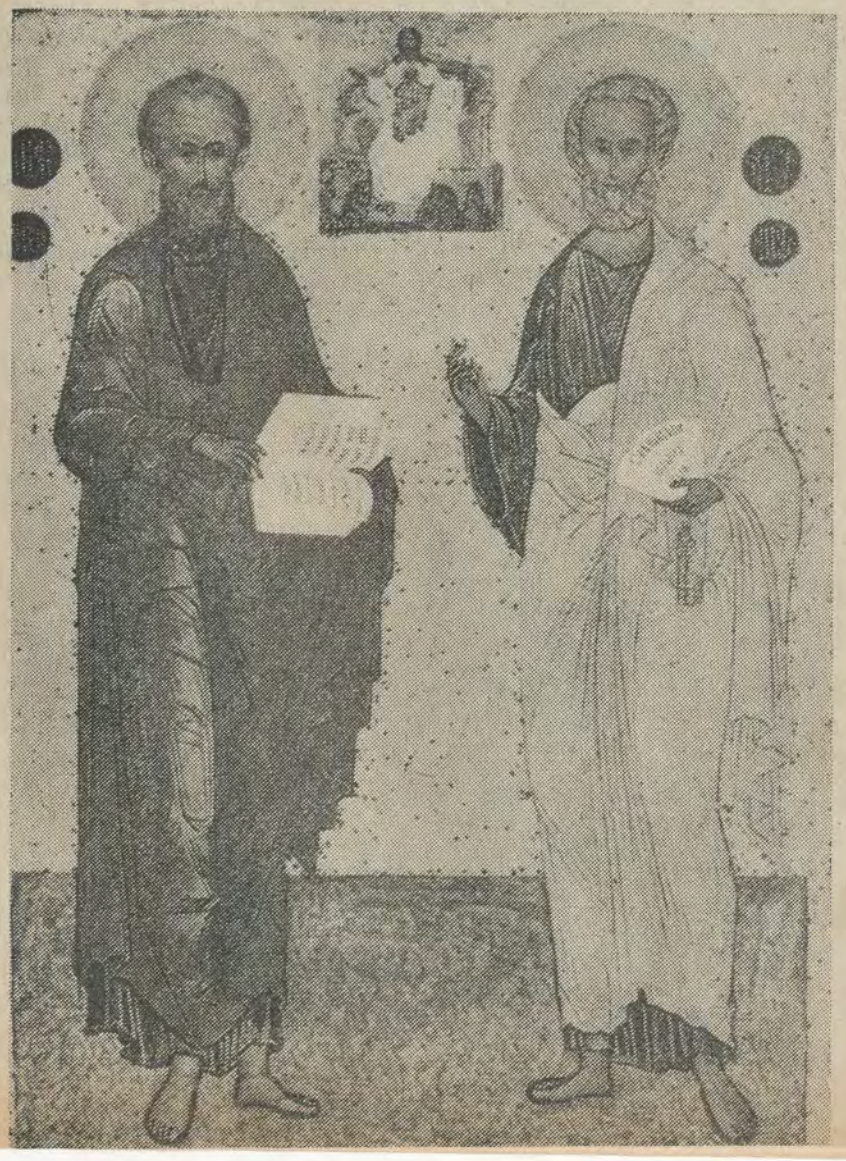

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ DAROVALI:

Michal Olexa st., Hnojné, 100.—, rodina Slávikova, Priekopa, 50.—, Mária Petrová, Blatné Revištia, 30.—, rodina Fedorova, Slávkovce, 20.—, rodina Petrova, Blatné Revištia, 30.—, Justína Kernaševičová, Čertižné, 20.—, F. a N. Malý, Karlovy Vary, 70.—, Anna Andrejcová, Šamudovce, 20.—, pravoslávni veriaci z Br[illegible]ny Kčs 365.—, Pravoslávny farský úrad Prešov 30.—, Anna Zajarošová, Stropkov, 100.—, M. Čabalová-Tkáčová, Brusnica, 100.—, Bohuznámy zo Stropkova 100.—, Mária Niskáčová, Košice, 100.—, Anna Kršňaková, Brezno, 20.—, Bohuznáma zo Švermova 100.—, Pravoslávny farský úrad Pstrina, 100.—, vd. Mária Serdiová, Slávkovce, 20.—, rodina Gazdočkova, Michalovce, 60.—, vd. Jolana Kancová, Hnojné 20.—, Bohuznáma rodina zo Stanče okr. Trebišov Kčs 50.—, A. Kocvarová, Sabinov 60,—.

Všetkým darcom čo najúprimnejšie ďakujeme. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

P. O. Hviezdoslav

PRI ZAKLADANÍ UHOLNÉHO KAMEŇA

V Tvojom mene, Bože Otče náš, prácu túto začíname.
Dielo, pri ňomž Ty sám pomáhaš, podarí sa iste, známe.
O pomáhaj i nám, Pane!
Nech je šťastne vykonané!

V Tvojom mene, Bože — Synu Ty, do nestálych zeme ramien,
kam i byt náš časný primknutý, ukladáme tento kameň.
Upevni ho v prach bezpečný,
O, základe cirkvi večný!

V Tvojom mene, Bože Duchu aj, chceme stavať tu svätyňu,
prosíme Ťa tedy, pomáhaj, posväť sily, rozprúď k činu,
že sa zaskvie v krátkom čase
chrám Tvoj — Sion v slávy kráse!

Začo potom vďačná, veselá zvučať v ňom Ti bude chvála,
z duší jasná svitať nedeľa, obeť srdc zaváňať stála.
Až kam sa tu pripravame,
zhromaždíš nás v nebies chráme.

Dobrý boj som bojoval, beh dokonal, vieru zachoval...

Na sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla (2 Tim. 4,7—8).

Vo sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla si pripomíname ich životy, oslavujeme ich hrdinstvá i utrpenia a modlíme sa k nim, aby za nás prosili milosrdného Boha pred Jeho svätým prestolom.

Sv. apoštol Peter po svojom povolaní Christom medzi Jeho učeníkov, keď zanechal svoje rybárske remeslo, stal sa jedným z najbližších a najoddanejších Christových učeníkov. Mal zvláštny, svojský a rozhodný charakter a tak si zamiloval svojho Pána a Učiteľa, že na Jeho otázky o viere v Neho sa sv. Peter ozval takmer vždy ako prvý smelo a úprimne (Mat. 16, 15—16). Poznáva spolu s ostatnými učeníkmi v búrlivej noci Pána kráčajúceho po vlnách k nim, keď už boli pripravení na smrť. Radosť zo záchrany a láska k Christovi ho tak naplnili, že rýchlo vystúpil z loďky a po vlnách ide v ústrety Christovi (Mat. 14, 29). Počúva predpoveď Christa o utrpeniach, ktoré Ho očakávajú a ponáhľa sa Ho ubezpečiť: *„Ak sa všetci pohoršia na Tebe, ja sa nikdy nepohoršim“* (Mat. 26, 31). — *„A čo by som aj umrieť mal s Tebou, nikdy Ťa nezapriem“* (26, 35). — *„Ja dušu položím za Teba“* (Ján 13, 37). V noci vidí v záhrade Getsemanskej, ako rímski vojaci vedení zradným Judášom zatýkajú Christa a sme-

lo vystupuje na Jeho obranu, tasí meč a zatína do prvokňazovho sluhu; odtína mu ucho (Ján 18, 10).

A predsa tento apoštol Peter, ktorý bol pripravený zomrieť za svojho Učiteľa Isusa Christa, ešte pred utrpením svojho Učiteľa ťažko zhrešil — trikrát sa zriekol Christa a to v čase, keď trpiaci Christos zvlášť silne potreboval útechu, ktorú Mu bezpochýb mohol sv. Peter poskytnúť, ak by bol bez strachu vyznal svoju vieru v Neho. Veľký pád to bol pre apoštola Petra, ale veľké bolo i jeho pokánie. Jediný smutný pohľad Christov obmäkčil srdce apoštolovo: *„Peter vyšiel a žalostne zaplakal"* (Lk. 22, 62). A neplakal len tentoraz. Po celý zvyšok svojho života oplakával svoj pád a hriech.

Druhý z apoštolov, pamiatku ktorých oslavujeme — sv. Pavel, bol spočiatku vášnivým odporcom Isusa Christa. Prenasledoval a ukrutne mučil kresťanov. Ale i jeho duše sa dotkol lúč božskej milosti v zázračnom zjavení sa Spasiteľa na Pavlovej ceste do Damasku a Pavel sa obrátil k Christovi. A aké úprimné a veľké bolo toto obrátenie! Najhorší prenasledovateľ kresťanov a cirkvi sa stal najvernejším učeníkom a nasledovníkom Christa, stĺpom a svetlom cirkvi, najvášnivejším bojovníkom za spásu ľudskej duše. Aká zázračná je moc božskej milosti!

Dnes sa s úctou a obdivom pozeráme na životy a činy sv. apoštolov Petra a Pavla. Hrdinsky prežili svoje životy v neustálom boji a prenasledovaní, v mukách, vo väzniciach a smrteľných nebezpečenstvách, o ktorých nám hovorí sám sv. Pavel v jednom zo svojich poslaní (2 Kor. 6,4—5; 11, 23—27).

Svoje životy, bohaté na dobré skutky, sv. apoštoli Peter a Pavel ukončili slávnou mučeníckou smrťou. Za vlády rímskeho cisára Neróna, ktorý najzvrhlejším spôsobom prenasledoval a zabíjal kresťanov, obaja apoštoli boli umučení v Ríme. Apoštol Peter bol ukrižovaný na vlastnú prosbu hlavou dole; apoštola Pavla sťali mečom.

Dnes nepoznáme podobné muky, ale pravý kresťan i dnes môže dokázať svoju vieru a lásku k Christovi pre nás dosiahnuteľným hrdinstvom kresťanských cností. O tom hovorí sv. Ján Zlatoústy: „Mučeníci opovrhovali životom. Opovrhnime rozkošou a blahobytom. Oni hádzali svoje telá do ohňa: ty hádž svoje bohatstvo do rúk potrebným. Vlastným telom hasili žeravé uhlie pri mučení. Ty v sebe uhas plamene vášní! Je to ťažké? Je to však úžitočné! Nepozeraj sa na ťažkosti, ale na budúce blaho. Nehľaď na námahu, ale na korunu milosti. Ležíš na mäkkej posteli? Ťažko ti je vstať? Spomeň si na mučeníkov, ktorí ležali na žeravých platniach: nie mäkké periny, ale žeravé uhlie mali za lôžko".

Isus Christos nás vyzýva, aby sme ako kresťania nežili len slovom viery, ale príkladom svojho cnostného života: *„Tak svieť vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho Otca, ktorý je v nebesiach!"* (Mat. 5, 16). Prosme svätých apoštolov, aby sa za nás modlili pred prestolom Všemohúceho, aby ich príkladné životy v nás upevnili rozhodnutie konať dobré skutky, aby sme mohli dúfať, že za svoje kresťanské životy budeme prijatí do toho raju, do ktorého sv. apoštol Pavel ešte počas svojho života načas vstúpil.

† *Cyril*,
biskup michalovský

Pravoslávna cirkev víta Všenáboženskú konferenciu

Pravoslávna cirkev v Československu, verná svojim vlasteneckým a mierovým tradíciám, uvítala s úprimnou radosťou zvolanie Všenáboženskej konferencie za mier, odzbrojenie a vzájomné vzťahy, ktorá sa bude konať v júni t. r. v Moskve. Medzi jej početnými účastníkmi bude zastúpená i naša cirkev, čo je pre ňu veľkou cťou, ale i záväzkom.

Príslušníci všetkých cirkví a náboženských spoločností na svete nesú spoločnú zodpovednosť za zabezpečenie dôstojného života pre všetkých ľudí bez rozdielu farby pleti a jazyka. Tento cieľ sa bude postupne dosahovať neúnavným úsilím o zmiernenie napätia a odstránením všetkého, čo ohrozuje mier, ako je horúčkovité zbrojenie a sociálna nespravodlivosť dosiaľ panujúca v niektorých oblastiach okrem socialistických krajín.

Naša cirkev chce konferenciu mravne podporiť nielen svojimi modlitbami, ale i aktívnym záujmom o jej prípravu a priebeh. Prajeme delegátom konferencie veľa požehnaných pracovných úspechov a kladných záverečných výsledkov, aby sa stala vo svojej oblasti dôležitým krokom na upevnenie pokoja a zabezpečenia podmienok dôstojného života všetkých ľudí dobrej vôle na základe rozvoja hospodárskych, kultúrnych a sociálnych jeho podmienok.

Svoj pozdrav Všenáboženskej konferencii končíme liturgickým textom našej cirkvi:

„Spasi, Hospodi, ľudi Tvoja, i blahoslovi dostojanie Tvoje!"

V Prahe dňa 4. mája 1977.

† Dorotej,
predseda Metropolitnej rady pravoslávnej cirkvi v Československu

Blahoslavení, ktorí tvoria pokoj... (Mt 5, 9).

Kto z nás by nepoznal tieto ľúbozvučné slová Christovho blahoslavenstva, ktoré spievame na sv. liturgii. Tieto slová majú hlboký zmysel, a preto si zaslúžia, aby sme im venovali pozornosť. Christos tu hovorí, že tí, ktorí budujú mier, sa stanú synmi Božími. Christos tu sľubuje teda veľkú odmenu, veď Boh stvoril človeka na šťastný a pokojný život.

Čítajme knihu Genezis (Bytija) a presvedčíme sa, že celá príroda, všetko tvorstvo bolo dané človekovi, aby nad tým vládol. Boh dal človekovi naozaj všetko, čo potrebuje pre svoje šťastie do jeho rúk. Svojou nekonečnou láskou viedol človeka na ceste k neustálemu zdokonaľovaniu. Zlo nestrpel. Vari nepotrestal Kaina za to, že zdvihol ruku na svojho brata? Boha Jeho nekonečná dobrota viedla tak ďaleko, že dal človeku zákon, prikázania, kde jasne vyslovil svoju svätú vôľu: „N e z a b i j e š!" Láska Božia k človeku vyvrcholila v tom, že poslal svojho jednorodeného Syna, aby ukázal ľuďom, ako dosiahnuť večný život (Ján 3, 16—17).

Je Božou vôľou, aby ľudstvo žilo v mieri. Potvrdili to aj anjeli Boží pri Christovom narodení, keď spievali: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!" (Lk 2, 14).

Svätá pravoslávna cirkev ako verná nasledovníčka a ochrankyňa Christovho evanjelia lásky a pokoja vždy venovala i venuje všetky svoje sily na to, aby dobre viedla svojich veriacich k dosiahnutiu šťastného a spokojného života, aby sa stali tými, o ktorých hovorí Christos v spomínanom blahoslavenstve, aby sa stali synmi Božími, bojovníkmi za pravdu, šťastie a mier, za bratské spolunažívanie medzi národmi celého sveta.

Vo svete však existujú ešte sily, ktoré nechápu pravý zmysel života človeka na zemi, berú blížnym to, čo im daroval sám Boh, berú im slobodu, prácu, šťastie, podmaňujú si národy i krajiny. Toto všetko robia hanebným spôsobom a so zbraňou v ruke. Neváhajú rozdeľovať rodiny pre vlastné výhody a bohatstvo, pre svoj nemravný zisk.

Boh nemiluje takýchto ľudí a odvracia od nich svoju svetlú tvár. Isus Christos počas svojho pôsobenia na zemi veľmi prísne karhal takých ľudí, ktorí sa hnali len za vlastným šťastím. Učil a presviedčal, že všetci ľudia sú si rovní, že sú deťmi Otca nebeského a vzájomne sú si bratmi. Dal ľuďom prikázanie lásky (Lk 10, 27—28; Jn 13, 34—35), ktoré nás zaväzuje, aby sme žili v zhode a porozumení. Christos vlastným príkladom dokázal, že človek dokonalosť a šťastie dosiahnuť môže, ale že musí žiť podľa Jeho náuky. Musí vedieť bojovať za spravodlivosť a za pravdu. K tomu nás vedie i Jeho sv. cirkev.

Keď Christos videl, že nadchádza čas, keď bude musieť opustiť svojich učeníkov, povedal im: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam" (Jn 14, 27). Chráňme si tento Jeho odkaz, lebo bez mieru nemôže byť človek šťastný, nemôže rozvíjať svoje telesné a duchovné schopnosti, nemôže vytvárať nové hmotné hodnoty.

Nech nás slová blahoslavenstva povzbudia! Pridajme sa na stranu budovateľov mieru, vystupujme aktívne proti jeho narušovateľom, proti parazitom ľudskej spoločnosti, ktorí vojnami sýtia svoje telá. V tomto spravodlivom našom postupe nech nám pomáha Boh, aby sme sa stali hodnými byť Jeho synmi.

L. Fedor, duchovný

„Preto nemáš výhovorky, človeče, ktokoľvek súdiš iného. Veď v čom iného súdiš, odsudzuješ sám seba, lebo veď ty, ktorý súdiš, robíš to isté. A vieme, že súd Boží je podľa pravdy proti tým, čo tak robia. A ty, človeče, ktorý súdiš tých, čo tak robia a sám robíš to isté, či sa nazdávaš, že ujdeš súdu Božiemu? Alebo či pohŕdaš bohatstvom Jeho dobrotivosti, trpezlivosti, zhovievavosti a nevieš, že dobrota Božia pobáda ťa kajať sa? Ale ty podľa svojej zatvrdilosti a nekajúcnosti srdca zhromažďuješ si hnev, — keď príde deň hnevu a zjaví sa spravodlivý súd Boha, ktorý odplatí každému podľa jeho skutkov: večným životom tým, čo vytrvalosťou v dobrom hľadajú slávu a česť a nesmrteľnosť, — ale hnevom a prchlivosťou tým, čo sú svárliví, nepovoľujú pravde, lež povoľujú neprávosti" (List. ap. Pavla k Rimanom 2, 1—8).

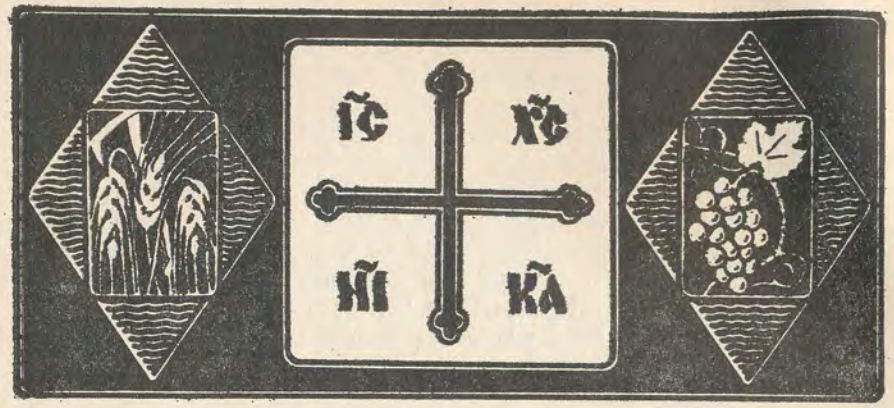

Život Spasiteľa nášho Isusa Christa vo sv. liturgii

Narodenie Isusa Christa je symbolicky vyjadrené v prvej časti sv. liturgie — proskomídii.

V ďalších dvoch častiach, v liturgii ohlásených (katechumenov) a liturgii verných sa nám symbolicky predstavuje celý pozemský život Isusa Christa, tu vidíme Jeho zjavenie sa ľudu za účelom učenia, počúvame Jeho sv. evanjelium, vidíme Jeho obeť, ktorú za nás a za celé ľudstvo priniesol.

Začiatok sv. liturgie, t. j. od „Blahosloveno carstvo..." až do tak zvaného malého vchodu, keď vychádza bočnými (severnými) a vchádza cárskymi dverami s evanjeliom, nám predstavuje život Spasiteľov od Jeho narodenia do zjavenia sa ľudu; pripomína nám mladý vek Christov, keď bol ešte málo známy vonkajšiemu svetu. Prorocké výroky zo Starého zákona ako aj verše žalmov, ktoré sa spievajú v prvých dvoch antifónach alebo izobraziteľných vyjadrujú očakávanie Vykupiteľa, ktorého takto očakávali starozákonní patriarchovia, proroci a veriaci ľud. Preto tak radostne znie pieseň: „Jedinorodnyj Syne..." a za ňou nasledujúci malý vchod, ktorý nám predstavuje príchod Spasiteľov k rieke Jordán, kde bol pokrstený a odkiaľ odišiel kázať, keď mal „asi tridsať rokov" (Lk 3, 23). To, že kňaz berie sv. evanjelium z prestola a vynáša ho pred cárske dvere ukazujúc ho veriacim, symbolicky značí, že Spasiteľ Isus Christos zostúpil pre nás a pre naše spasenie z prestola Otca nebeského, vtelil sa od Ducha svätého a narodil sa z Bohorodičky, aby svojou smrťou zachránil ľudský rod a daroval nám večný život. Túto nádej na spasenie veriaci vyjadrujú piesňou: „Spasi ny, Syne Božij, voskresyj iz mertvych...", ako aj inými nasledujúcimi piesňami.

Čítanie apoštola a sv. evanjelia symbolizuje kazateľskú činnosť Christovu a Jeho sv. apoštolov, ktorým povedal: „Choďte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu" (Mar. 16, 15).

Veľký vchod, ktorý sa koná počas spievania cherubínskej piesne symbolizuje slávny vchod Christov do Jeruzalema. Hoci sv. Dary ešte nie sú premenené, predsa im veriaci preukazujú veľkú úctu sklonením hláv alebo padnutím na kolená pri vyslovovaní slov kajúceho sa lotra: „Rozpomeň sa na mňa, Pane, až prídeš do svojho kráľovstva." Kňaz nás akoby odporúčal Pánovi slovami: „...i vsich vas, pravoslavnych christijan, da pomjanet Hospoď Boh vo carstviji svojem..." Po týchto slovách kňaz kladie diskos a kalich na sv. prestol a modlí sa: „Blahoobraznyj Josif...", čím symbolizuje sňatie tela Pánovho z kríža a položenie do hrobu. Prikrýva aerom (ručníkom) sv. dary a zaťahuje záves na cárskych dverách, čo symbolizuje privalený kameň na Christovom hrobe. Pečať, ktorou židia zapečatili hrob tu symbolizuje hviezdička, ktorá i naďalej zostáva na diskose.

Spasiteľovej smrti a vzkrieseniu po Jeho slávnom príchode do Jeruzalema predchádza posledná večera, na ktorej ustanovil sviatosť eucharistie sám Spasiteľ, keď pri lámaní chleba povedal: „Vezmite, jedzte! Toto je moje telo". Potom vzal kalich a povedal: „Pite všetci z neho! Lebo toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov" (Mat. 26, 26—28).

Jeho svätú vôľu veriaci kresťania plnia, keď na výzvu kňaza: „So strachom Božiim i viroju pristupite" pristupujú k sv. prijímaniu. Otvorenie cárskych dverí a ukázanie kalicha veriacim predstavuje vzkriesenie Isusa Christa, ktorý sa po ňom ukázal apoštolom, ale tak ako kalich, i On len na krátky čas. Štyridsiateho dňa sa Spasiteľ posledný krát ukazuje apoštolom, dáva im posledné pokyny, utešuje ich, sľubuje im, že ich neopustí až do skončenia sveta a že im pošle Utešiteľa Ducha svätého. Potom vystupuje na nebo. Toto lúčenie a vystúpenie na nebo nám vo sv. liturgii pripomína posledné ukázanie sv. kalicha veriacim, keď kňaz, okurujúc kalich so slovami: „Voznesisja na nebesa, Bože..." odnáša kalich na žertveník.

Na konci sv. liturgie, ako kedysi sv. apoštoli na hore Olivovej, keď sa lúčili so svojím Učiteľom, klaňali sa odchádzajúcemu Spasiteľovi, aj veriaci skláňajú svoje hlavy posledný krát pred sv. Darmi ako pred samým Pánom, vyjadrujú Mu vďačnosť, oddanosť a lásku za to, že nás učinil dôstojnými zhliadnuť toto nebeské tajomstvo. Kč.

EKUMENICKÉ STRETNUTIE

Vo Francúzsku v meste Chatené-Malybryban v decembri minulého roku sa stretli na ekumenickej konferencii teológovia rím.-katolíckej, protestanskej a pravoslávnej cirkvi. Hlavná téma rozhovorov bola „Prijatie a odovzdanie slova Božieho."

Zo studnice našich sv. otcov

V pravoslávnej cirkvi je najvýznamnejšou bohoslužbou sv. liturgia. V nej prichádza k nám Isus Christos a hovorí k nám Boh. Sv. cirkev a sv. otcovia ozdobili sv. liturgiu najkrajšími spevmi zo Starého i Nového zákona. V pravoslávnej cirkvi sa pri bohoslužbách nepoužíva inštrumentálna hudba, pretože text je zrozumiteľný len pri cirkevnom speve. A práve tento spev je vo svete známy a uznávaný ako najkrajší. Popri krásnom ľudovom speve je tu aj zborový spev, ktorý je zdokonalený a zaslúži si, aby bol vzorom najvyššej cirkevnej hudobnej výkonnosti, píše dr. Š. Cankov vo svojej knihe „Pravoslávne kresťanstvo východné".

I u nás sa teší náš ľudový cirkevný spev veľkej pozornosti. Často si my sami nevieme vážiť tej nádhery a niekedy hľadáme v zahraničí to, čo máme doma.

Cirkevný ľudový či zborový spev je v pravoslávnej cirkvi uchvacujúci na celom svete. Krásne to napísal dr. V. Šrobár v knihe „Pamäti z vojny a väzenia 1914—1918", Praha, 1942, ktorý navštívil v Srbsku pravoslávne bohoslužby: „Dojem z pravoslávnej bohoslužby, ktorú som videl dnes po prvý raz, bol neobyčajný. Vo speve som počul prvky našej slovenskej ľudovej piesne. Celé takty a prechody mi zneli. Je v ňom čosi nevýslovne starobylého, tajomného." — „Spevy sú tak detsky naivné, prostučké, tak doliehavo prítulné k Tomu Neznámemu, ale Vnímavému a Cítenému. Vo mne sa vzbudili city a myšlienky, ako keby som stál niekde na našich kopcoch, ktoré ľud menuje žiarami niekedy pri východe slnka, ako keby som sa modlil so svojimi praotcami. Zdalo sa mi, že tento Boh je mi duševne bližší, ako rímsky Deus i s jeho skalnatou latinou. Nemodlil som sa, ale som cítil, ako dušu preniká istá mystická sila, ktorá povznáša a šľachtí..."

Aj slovenský lekár dr. Dušan Makovický, osobný lekár ruského spisovateľa L. N. Tolstého, keď navštívil pravoslávne bohoslužby na sviatok sv. Mikuláša, odpovedal na položenú mu otázku, čo sa mu najviac v chráme páči, takto: „Vaša cirkevná hudba. Je mohutná, človek ju akosi cíti až vo svojich útrobách a chveje sa spolu s ňou".

Taký vzácny a cenný je náš cirkevný spev pri našich bohoslužbách, nech už spieva zbor, alebo ľud. Musíme si ho chrániť a venovať mu všetku starostlivosť, ako naozaj vzácnemu dedičstvu. **Štefan Horkaj**, duchovný

Za Jeho Blaženstvom

Justiniánom,

patriarchom rumunskej pravoslávnej cirkvi

Dňa 26. marca 1977 zarmútila všetkých neočakávaná zvesť o smrti Jeho Blaženstva Justiniána, patriarchu rumunskej pravoslávnej cirkvi. Nebohý, občianskym menom Ion Marina, sa narodil r. 1901 v zbožnej roľníckej rodine. Vyštudoval duchovný seminár, stal sa učiteľom, roku 1924 bol vysvätený na presbytera a pokračoval v štúdiu na bohosloveckej fakulte, ktorú absolvoval s vyznamenaním v hodnosti kandidáta bohoslovia r. 1929. Po tom, čo ovdovel, našiel duchovnú útechu v mníšskom stave. Na mnícha bol postrihnutý r. 1945, prijal meno Justinián a 19. novembra 1947 sa stal metropolitom moldavským a sučavským. Po smrti patriarchu Nikodima bol roku 1948 jednohlasne zvolený za patriarchu rumunskej pravoslávnej cirkvi. Celú svoju bohatú dušpastiersku prax venoval pre blaho svojej matky-cirkvi, neľutoval síl, široko rozvinul duchovnú a praktickú činnosť spolu s episkopátom a duchovenstvom. Jeho zásluhou sa významne zvýšila úroveň cirkevného umenia, rozšírili sa múzeálne zbierky a na vzornú úroveň povýšil tlačené slovo. Nielen cirkevné centrum, ale i jednotlivé eparchie vydávajú svoje edície, takisto teológia na rumunských bohosloveckých školách sa zdvihla na nevídaný stupeň, bolo prehĺbené pravoslávne bohoslovie, pričom vychádza zo súčasných podmienok a je nasmerované k praktickému životu.

Monastiersky, asketický život mníchov a mníšok, na radosť všetkých pravoslávnych veriacich, nadobudol svoj dávny charakter a je ohromnou morálnou silou v upevňovaní viery, mieru a lásky. Nezabúda sa ani na cirkevnosociálne záležitosti. Vdovci a prestarnutí duchovní a matušky dostávajú cirkevné alebo mníšske byty, penzie. Cirkev tu má veľa dielní, kde sa vyrába množstvo cirkevných potrieb vysokej úrovne i na export.

Nebohý patriarcha Justinián sa tešil veľkej autorite i v zahraničí. Uskutočnil oficiálne návštevy jednotlivých miestnych pravoslávnych cirkví, ortodoxnej cirkvi malabari (India), predstaviteľa anglikánskej cirkvi a iných. Za vlastenecké hrdinstvo pri oslobodzovaní Rumunska od nemeckých fašistov bol vyznamenaný vysokými štátnymi vyznamenaniami. Bol tiež nositeľom mnohých vyznamenaní od pravoslávnych cirkví v celom svete.

Telo nebohého patriarchu Justiniána bolo vystavené v katedrálnom chráme v Bukurešti, kde sa mu prichádzalo pokloniť množstvo veriacich s kvetinami, vencami a so slzami v očiach. Na obrade pohrebu sa zúčastnil za konštantínopoľskú cirkev metropolita Meletij z Paríža, za jeruzalemskú cirkev metropolita Germanos, za ruskú cirkev metropolita Alexij, za bulharskú cirkev sám J. Sv. patriarcha Maxim, za grécku cirkev metropolita Alexander, za našu cirkev metropolita Dorotej, za arménsku cirkev J. Sv. patriarcha-katolikos Vazgen. Prítomná bola delegácia Vatikánu, cantenburský arcibiskup, delegácia Svetovej rady cirkví, Konferencie európskych cirkví a delegácie rôznych vierovyznaní z Rumunska i zo zahraničia. Na obradoch v chráme boli prítomní vysokí štátni predstavitelia.

Dňa 31. marca 1977 v patriarchovej rezidencii Vysokopreosvietený Justín, metropolita moldavský a sučavský, otvoril zasadanie Posvätnej synody pred samotným pohrebom, ktorý trval 4 hodiny. Na záver pohrebných obradov vystúpil so smútočnou rečou metropolita Justín a iní hostia. Potom pohrebným sprievodom niesli nebohého patriarchu mestom na cintorín, za vyzváňania zvonov obrovské masy ľudu odprevádzali svojho patriarchu na jeho poslednej ceste k novému chrámu sv. Trojice, kde patriarchu pochovali, ako si sám želal.

Rumunský národ takto prežil dve veľmi smutné udalosti: stratu milovaného patriarchu Justiniána a hrozné zemetrasenie, ktorému padli za obeť niektoré chrámy, duchovný seminár bol poškodený a zahynul v ňom prof. Nikolaescu a niekoľko študentov. Nech ich Pán Boh upokojí medzi svojimi spravodlivými. Večnaja pamjať!

† Metropolita Dorotej

EKUMENICKÁ TEOLÓGIA

Objavila sa rotaprintom teologická práca na 130 stránkach pre rímskokatolíckych teológov. Ekumenickú časť z pravoslávneho aspektu napísal prot. Dr. Feriz Berki, administrátor pravoslávnych farností v Maďarsku.

J. Kollár — básnik ľudskosti a znášanlivosti

„Očistiac si duše poslušnosťou, aby ste mali úprimnú bratskú lásku, z tej duše sa milujte vždy, veď ste živým a večným slovom znovuzrodení...“ (1 Pt 1, 22—23)

Rozhranie 18. a 19. storočia bolo nielen dobou radikálneho otrasu v základoch feudalizmu ako spoločensko-hospodárskej formácie, ale i v spôsobe myslenia ľudstva, ktoré sa už od počiatkov renesancie — hnutia usilujúceho sa na začiatku novoveku obrodiť staroveké umenie a myslenie vzpieralo proti autorite vybudovanej na strachu a násilí a usilovalo sa poznať a ovládať svet rozumom a skúsenosťou. Od tohto v jadre zdravého procesu, pokiaľ sa v ňom prejavovala dôstojnosť človeka ako obrazu Božieho, nemohlo sa dištancovať periférnymi-okrajovými javmi nezaťažené kresťanstvo, ako o tom svedčí prevažná časť života a diela Jána Kollára, presláveného autora skladby Slávy dcera, ktorý sa narodil 29. júla 1793 v Mošovciach, v romantickom Turci, opásanom horským vencom Fatry, v dobe, keď pod vplyvom Veľkej francúzskej revolúcie sa zosilovali revolučné nádeje európskych národov, a zomrel pred 125 rokmi, 24. januára 1852, ako profesor slovanskej archeológie na viedenskej univerzite, keď sa dokončil na jeho literárnu a kazateľskú prácu plodný, ale i trpkosťami a sklamaniami naplnený život. Pochovali ho vo Viedni v blízkosti hrobu veľkého slavistu B. Kopitara a postavili mu pomník s výstižným nápisom od prenasledovaného mnícha a filozofa Fr. M. Klácela:

Živ jsa, v srdci celý národ nosil;
zemřev, žije v srdci národu celého.

R. 1904 previezli jeho pozostatky do Prahy a pochovali ich na Olšanoch.

J. Kollár ako kazateľ slovenského evanjelického zboru v Pešti priamo žil problémami svojej doby. Reagoval na ne za svojho tridsaťročného kazateľského pôsobenia pri každej príležitosti, ako môžeme usudzovať z jeho diela Nedělní, sváteční i příležitostní kázně a řeči. Zaujímal k nim i stanovisko z hľadiska kresťanskej etiky — mravnosti, i keď mierne zracionalizovanej, v časoch, keď jedni odhadzovali kresťanstvo ako zvetranú a súčasnému životu nič nehovoriacu múmiu a druhí žili ešte stále v zajatí poverečného a formalistického pobožnôstkárstva. Na adresu prvých hovorí, že podľa vzoru francúzskych encyklopedistov stavajú prázdne oltáre rozumu, prírody, osvety a slobody, zatiaľ čo proti druhým vyhlasuje: „Náboženství bez milování a napomáhání nejdražší důstojnosti člověka jest toliko nábožnůstkování a svátečkování“.

Spodným tónom Kollárových kázní, ako i skladby Slávy dcera je zdôraz-

ňovanie ľudskosti — „človečenskosti", založenej na kresťanskom učení o spoločnom pôvode, vykúpení a cieli celého ľudstva: „Všickni máme jednoho otce na nebi, všickni jsme jeho rovné dítky". Z tejto príbuznosti človeka s Bohom ako jeho stvorenia vyplýva pokorné vedomie pravej dôstojnosti človeka, radostný pohľad kresťanovej viery na svet a jeho presvedčenie o nutnosti úzkeho spojenia služby Bohu so službou človeku, lebo láska k Bohu sa najúčinnejšie prejavuje láskou k blížnemu v zmysle slov prvého listu sv. Jána Bohoslovca: **„My milujeme Boha, lebo on nás najprv miloval. Keby však niekto povedal, že miluje Boha, a nenávidel by brata, luhal by. Veď kto nemiluje brata, ktorého vidí, ako môže milovať Boha, ktorého nevidí? A to prikázanie máme od Boha, aby ten, kto miluje Boha, miloval aj brata"** (1 Jn 4, 19—21). Úsilie človeka o dokonalosť je dokonalou oslavou Boha, lebo na to je človek na zemi, aby odzrkadľoval čo najpriezračnejšie Boží majestát. Tieto v rôznych obmenách často sa vyskytujúce myšlienky svojich kázní vyjadril umelecky v básnickej skratke vo svojej najúchvatnejšej duchovnej piesni:

Bože, pod tvým slavným nebem stojím,
vida tisíc světů nade mnou;
hluku světa vzdálen srdce kojím
písní tichou Tobě příjemnou.
Tvé jsou ony skvoucí nebes stany,
Tvojím: „Staň se!" vznikla obloha,
Tys' mne, bratry mé i nebešťany
stvořil, k tomu díla přemnohá.

I mněs' velel v prachu živu býti
v této nízké světa krajině,
ale duchu ráčils' daru příti:
k moudrosti um, srdce k nevině.
Nuže, duše, vzdej mu city vděčné,
že tě zvolil k vyšší bytnosti;
z prachu někdy přeletět máš k věčné,
do lepšího světa radosti!

Konkrétnym prejavom kresťansky chápanej zásady ľudskosti a úcty k človeku je podľa Kollára znášanlivosť v otázke náboženskej i národnostnej, ktorá však nie je dôsledkom vlažnosti a ľahostajnosti. Preto sa Kollár vo svojej hrdosti na svoju cirkev a vo svojej vrúcnej láske k slovenskému národu nikdy neznížil k fanatizmu a šovinizmu. Vážil si klady všetkých foriem historického kresťanstva. Obzvlášť priateľský bol jeho pomer k pravoslávnej cirkvi, ktorej bohoslužby navštevoval už v časoch svojho štúdia, keď chodieval často z Jeny, v blízkosti ktorej sa v mestečku Lobeda zaľúbil do dcéry tamojšieho farára Frideriky Schmidtovej, ospievanej neskoršie v skladbe Slávy dcera ako vzor ideálnej ženskej bytosti v postave Míny, do Výmaru so svojimi ruskými priateľmi. Do Jeny, slávneho nemeckého univerzitného mesta, prišiel po skončených štúdiách v Bratislave, kde uzavrel verné priateľstvo s neskorším dalmatínskym, budínskym a temešvárskym biskupom Pantelejmonom Živkovićom, profesorom gymnázia a teológie v Karlovciach. Kollár ho neskoršie takto charakterizoval vo svojich Pamätiach z mladších rokov života: „V niektorých predmetoch a hodinách, najmä na angličtine, francúzštine a taliančine sedával vedľa mňa istý mladý Srb, skromný, s tvárou ako panenka, vľúdneho správania. Bol to pán Pantelejmon Živković, neskôr biskup pravoslávnej cirkvi v Budíne a Temešvári. Milý Bože, aké city prenikali moje srdce, keď som tu z jeho úst počul po prvý raz staroslovanskú cirkevnú reč! Len v nej som sa chcel s ním rozprávať! Melódiu srbčiny a mnohé srbské slová bol som už predtým počul a vedel, ale iba tu som mal príležitosť počuť po prvý raz cirkevnú slovančinu. Na toto školské slovanské priateľstvo rozpomínali sme sa s pánom biskupom Živkovićom po celý život. Nevdojak a len z prirodzeného pudu pociťoval som už vtedy voči tomuto srbskému slovanskému bratovi väčšiu a srdečnejšiu náklonnosť ako voči ktorémukoľvek Nemcovi alebo Maďarovi. Už vtedy šípil som nejasne a cítil v srdci, že to v Slovanstve musí byť ináč, že sme všetci jeden národ. Pán Živković a pán Palacký boli moji prví priatelia a ostali nimi až podnes". Okrem Živkovića priatelil sa Kollár na bratislavskom lýceu i s Alexom Mušickým, synovcom neskoršieho biskupa Lukiána Mušického, srbského básnika, ktorý r. 1828 uvažoval o tom, či by Kollár, ktorý bol v tejto dobe v Pešti nespokojný a chcel si nájsť iné miesto, neprijal u neho funkciu tajomníka. Kollár ho zvečnil ako podporovateľa ilyrského hnutia a slovanskej myšlienky v cykle zneliek štvrtého spevu svojej skladby Slávy dcéra Lethe — Slovanské nebo ako člena „ľudu básnického" spolu s inými významnými básnikmi všetkých slovanských národov. Keď sa zamyslíme nad týmito skutočnosťami nijako nás neprekvapuje, že Kollárove kázne slúžili v srbskom preklade k náboženskému vzdelaniu i pravoslávneho ľudu a že jeho kaplán a v revolučnom roku 1848 i nástupca v úrade kazateľa Jozef Podhradský, nadaný dramatik a pedagóg, našiel cestu do pravoslávnej cirkvi, keď jeho zbor sa stal obeťou prenasledovania zo strany liberalistického vedenia evanjelickej cirkvi ako poslušného nástroja maďarizácie. Podhradský bol i autorom prvého pravoslávneho katechizmu pre Čechov a Slovákov, ktorý pomáhal utvrdzovať pravoslávne povedomie predovšetkým u viedenských Čechov zjednocujúcich sa s pravoslávím v srbskom chráme sv. Sávu vo Viedni.

Kollárove hlboké myšlienky, zanietené hlbokou vierou Boha a vrúcnou láskou k človeku, prihovárajú sa k nám jasnou rečou i dnes, po odstupe viac než jedno storočie, a presvedčujú nás, že kresťanstvo je zdrojom opravdivej humanity ku každému človeku ako k spolublížnemu. Preto si vypo-

čujme a nasledujme jeho výzvu k nám, zaznievajúcu z jeho duchovnej piesne napísanej na oslavu utvrdenia kresťanstva v našej vlasti slovanskými apoštolmi, sv. Cyrilom a Metodom:

To svaté náboženství zdržujme v čistotě,
rozšiřujme jeho moc v srdcích i životě!
Tak se hodni staneme tam s otci našimi
shledat se a radovat až na věky s nimi.

Dr. Vl. Buchta

Za mier

NA PODPORU VŠENÁBOŽENSKÉHO SVETOVÉHO KONGRESU V MOSKVE

Predstavitelia členských cirkví KMK v ČSSR a teologických fakúlt, ktorí sa stretli dňa 14. apríla 1977 v Bratislave, ako sme už písali v minulom čísle, na prvom tohtoročnom regionálnom združení cirkví združených v KMK, vyjadrili plnú podporu Svetovému všenáboženskému kongresu v Moskve. Hlavný referát predniesol br. gen. biskup prof. dr. J. Michalko, prejav predniesol i náš vladyka metropolita Dorotej (prejav sme uverejnili v min. čísle). Ďalej bola na zhromaždení prečítaná správa dekana dr. M. Salajku o spoločnej konzultácii teologických fakúlt v Prahe, ktorá sa zaoberala prípravou materiálov pre Svetový všenáboženský kongres. Brat patriarcha dr. M. Novák predstavil delegátov na kongres do Moskvy: na čele delegácie bude J. Bl. metropolita Dorotej, ďalej v delegácii bude biskup Varga, patriarcha Novák, gen. biskup dr. Michalko, biskup Kiedroň, biskup Urban, prof. Smolík, br. O. Sládek a J. Svoboda.

Na záver prijali spoločné vyhlásenie na podporu kongresu.

Prehlásenie

NA PODPORU SVETOVÉHO VŠENÁBOŽENSKÉHO KONGRESU V MOSKVE

Konferencia Regionálneho združenia Kresťanskej mierovej konferencie v Československej socialistickej republike, ktorá sa konala 14. apríla 1977 v hlavnom meste Slovenskej socialistickej republiky Bratislave, venovala sústredenú pozornosť prípravám Svetového všenáboženského kongresu za trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi. Tento kongres bude zasadať v hlavnom meste Sovietskeho zväzu v Moskve v dňoch 6.—10. júna 1977. Účastníci konferencie prijali na záver toto prehlásenie:

Zvolanie kongresu je jedným z ďalších dôkazov postupného uvoľňovania medzinárodného napätia a víťazstva mierových síl na celom svete. Nie je náhodilé, že sa kongres koná na základe iniciatívy ruskej pravoslávnej cirkvi. Je totiž známe, že táto cirkev rozvíja a uplatňuje pozoruhodnú a obetavú aktivitu na ekumenickom a mierovom poli. Vysoko oceňujeme túto aktivitu, lebo v nej vidíme trvalý a silný podnet pre ostatné cirkvi a náboženstvá, aby si uvedomili svoju zodpovednosť a potrebu mierovej angažovanosti v súčasnom svete, ktorý je ešte vždy ohrozovaný nepriateľmi mierového spolužitia, podnecovateľmi studenej vojny.

Kongres považujeme za vzácnu príležitosť k tomu, aby si zástupcovia zúčastnených náboženstiev uvedomili veľkú zodpovednosť za mierovú budúcnosť celého ľudstva. Je potešiteľné, že táto zodpovednosť pomáha cirkvám a náboženstvám prekonávať niekdajší antagonizmus a zbližovať sa navzájom v záujme dôsledného plnenia ich prvoradej úlohy, totiž záchrany života a jeho hodnôt, a tým aj podpory mierového úsilia všetkých ľudí dobrej vôle.

Pre nás je kongres presvedčivým dôkazom, že cirkvi a náboženstvá nechcú stáť stranou v súčasnom mierovom zápolení, keď ide o zachránenie najvyšších hodnôt ľudstva, mieru. Sme presvedčení, že kongres mobilizuje cirkvi a náboženstvá k plnému rozvíjaniu a uplatneniu mierovej angažovanosti, ako ju už mnoho rokov dokazujú početné cirkvi združené v mierových konferenciách a podporujúce svetové mierové hnutie. Toto naše presvedčenie sa opiera o skutočnosť, že o kongres je veľký záujem v radoch svetovej ekumény a náboženských grémií na celom svete.

Konferencia s radosťou konštatuje, že hlavná téma kongresu vyjadruje tri najdôležitejšie úlohy súčasného mierového úsilia všetkých ľudí dobrej vôle, totiž zabezpečenie trvalého mieru, uskutočnenie všeobecného a úplného odzbrojenia a zaručenie spravodlivých vzťahov medzi národmi. V plnení týchto zásad medzinárodnej politiky vidíme najbezpečnejšiu záruku šťastnej a radostnej budúcnosti celého ľudstva.

Preto naša konferencia Regionálneho združenia KMK v ČSSR, my, jej účastníci a cirkvi, náboženské spoločnosti a kresťanské združenia, ktoré tu zastupujeme, vítame zvolanie kongresu, vysielame naň svojich zástupcov a vyslovujeme svoju ochotu všemožne ho podporiť, aby splnil nádeje a očakávania, ktoré sa s ním spájajú. Sme presvedčení, že podporou kongresu ponúkame svoju podporu nielen Kresťanskej mierovej konferencii, ktorej sme aktívnymi členmi, ale aj svetovému mierovému hnutiu, ako ho predstavuje Svetová rada mieru a u nás Československý mierový výbor, Česká a Slovenská mierová rada. Táto naša mierová ponuka je súčasne našou jednoznačnou podporou mierovej a budovateľskej politiky našej drahej Československej socialistickej republiky, a tak je jasnou a jednoznačnou odpoveďou proti všetkým rozvratníckym pokusom, odkiaľkoľvek by prichádzali. Vyslovujeme svoje odhodlanie spolupracovať na veľkom diele výstavby nového sveta, sveta mieru a spolupráce. Naša spoločnosť môže s naším príspevkom určite a trvale rátať.

Účastníci konferencie
Regionálneho združenia KMK v ČSSR

Bratislava 14. apríla 1977.

Druhé zasadanie KMK v Afrike

Pracovný výbor Kresťanskej mierovej konferencie, ktorý zasadal po druhý raz v Afrike, rokoval v Konferenčnom a výcvikovom stredisku Limuru pri Nairobi v Keni v dňoch 22.—27. 4. 1977. Krása krajiny, priateľský a pohostinný vzťah keňského ľudu hlboko zapôsobil na účastníkov z 22 krajín a 5 kontinentov.

Hlavná téma zasadania mala názov „Mier, spravodlivosť a oslobodenie v Afrike — príspevok kresťanov". Pracovný výbor vypočul podnetnú prednášku o prvoradom význame úsilia afrických národov o oslobodenie zvyšných koloniálnych území, ktorú predniesol pan J. K. B. Mwaura, námestník ministra zahraničných vecí Keni. Kanonik Burgess Carr, gen. tajomník Všeafrickej konferencie cirkví, podal výrazným spôsobom súhrnný prehľad problémov, pred ktorými stojí Afrika. Konštatoval, že Namíbia a Južná Afrika, ktoré vyrábajú 17 % svetovej ťažby uranu, sú predmetom zvláštneho záujmu neafrických síl. Južná Afrika využíva latinskoamerický a ázijský potenciál, napríklad brazílsky a iránsky, aby rozvíjala svoju vojenskú a strategickú silu a upevnila svoju účasť na ekonomickom vykorisťovaní sveta.

Rokovanie sa sústredilo na dva hlavné body: prípravu ustavenia Africkej kresťanskej mierovej konferencie v Sierra Leone v Západnej Afrike v dňoch 14.—21. decembra 1977 a prípravu zvolania piateho Všekresťanského mierového zhromaždenia v Prahe v dňoch 22.—29. júna 1978.

Predpokladá sa, že Africká kresťanská mierová konferencia bude medzníkom v mobilizácii pokrokových síl medzi africkými kresťanmi usilujúcimi sa o medzinárodnú spravodlivosť a mier, čo je zdôraznené skutočnosťou, že Afrika je dnes azda najkresťanskejším kontinentom pokiaľ ide o percentuálny podiel kresťanov medzi obyvateľstvom. Bol ustanovený zvláštny Prípravný výbor pre zvolanie Africkej kresťanskej mierovej konferencie.

Pre piate Všekresťanské mierové zhromaždenie v r. 1978 zvolil Pracovný výbor ako hlavnú tému „Božia výzva k solidarite kresťanov za mier, spravodlivosť a oslobodenie". Biblickým mottom bude verš „Aby upravil nám nohy na cestu pokoja" (Lk 1, 79). Dielčími témami budú:

a) Uvoľňovanie napätia — spolupráca — odzbrojenie

b) Aktuálne otázky spravodlivosti objektívnej a subjektívnej

c) Proces oslobodzovania a kresťania

Predmetom ďalšej diskusie boli podrobnosti týkajúce sa poradia rokovania, rečníkov, finančných otázok a organizácie. Pozvaných bude do 450 delegátov a 150 pozorovateľov, hostí, novinárov a pracovníkov štábu. Tretina delegátov bude z Afriky, Ázie a Latinskej Ameriky, tretina zo socialistických krajín a tretina zo západnej Európy, Severnej Ameriky a Austrálie.

Metropolita Nikodim, prezident KMK, oznámil Pracovnému výboru listom, že naďalej nie je schopný zo zdravotných dôvodov vykonávať svoje povinnosti prezidenta v celom rozsahu tejto funkcie a požiadal, aby Pracovný výbor kooptoval metropolitu Filareta a zvolil ho za viceprezidenta zastupujúceho ruskú pravoslávnu cirkev. Pracovný výbor tento návrh prijal s tým, že metropolita Nikodim zostáva naďale prezidentom, avšak vedením činnosti KMK sa poveruje výbor zložený z prezidenta, 8 viceprezidentov a generálneho tajomníka dr. K. Tótha. Menovanými viceprezidentmi sú: dr. Richard Andrijamanjato z Madagaskaru, dr. Heinrich Hellstern zo Švajčiarska, biskup dr. Tibor Bártha z Maďarska, gen. biskup dr. Ján Michalko z ČSSR, prof. Arce-Martinéz z Kuby, p. Abraham Thampy z Indie, dr. Herbert Mochalski z NSR a metropolita Filater z ruskej pravoslávnej cirkvi.

Pracovný výbor diskutoval k problémom odzbrojenia a zdôraznil v tejto súvislosti nasledujúce body:

a) nutnosť, aby pri rokovaniach SALT II (medzi ZSSR a USA) bol dosiahnutý účinný pokrok,

b) dôležitosť úsilia zameraného na uskutočnenie dohody o úplnom zákaze jadrových skúšok (v zmysle návrhu Švédska na konferencii odzbrojovacieho výboru Spojených národov),

c) význam ďalšieho pokroku vo viedenských rozhovoroch v otázke zníženia výzbroje a stavu vojenských jednotiek v strednej Európe,

d) význam ďalšieho úsilia zameraného na rozpustenie vojenských paktov a blokov,

e) dôležitosť zvláštneho zasadania Valného zhromaždenia OSN o odzbrojení, ako ďalšieho kroku k zvolaniu Svetovej konferencie o odzbrojení.

Pracovný výbor si vypočul správy týkajúce sa rozvoja činnosti KMK v rôznych častiach sveta a prijal uznesenie o ďalšom smere plánovaných akcií. Prijal tiež vyhlásenie k situácii v Južnej Afrike, v Indickom oceáne a na Blízkom Východe.

Pracovný výbor diskutoval dlho o situácii v Ugande, ktorú nie je možné hodnotiť pre nedostatok objektívnych informácií. Existujú správy, že význačné kresťanské osobnosti sú v mimoriadne ťažkej situácii a že niektoré boli zabité. Pracovný výbor sa pozerá na túto situáciu s najvážnejšou starosťou a vyslovuje svoju solidaritu s celým národom Ugandy a najmä s kresťanmi.

Bolo rozhodnuté osláviť 22. máj ako Deň Afriky, pri čom budú na celom svete konané modlitby za národy Afriky v zboroch združených v KMK. Pri tejto príležitosti bude zvláštna pozornosť venovaná Ugande.

Pracovný výbor odsudzuje útlak pokrokových síl v niekoľkých latinskoamerických krajinách a vyslovuje energický protest proti nelegálnemu únosu a uväzneniu dvoch spolupracovníkov KMK, prof. Mauricio Lopeza z Argentíny a dr. Hiber Conterisa z Uruguaja. Cirkvi a ekumenické organizácie z celého sveta vrátane KMK už vyslovili svoj protest a podnikli kroky za prepustenie týchto bratov. Pracovný výbor požiadal generálny sekretariát, aby v týchto snahách pokračoval až do chvíle, keď títo bratia budú prepustení a navrátia sa do normálneho života.

V nedeľu (25. 4.) sa členovia Pracovného výboru zúčastnili na rôznych

kresťanských zhromaždeniach v Nairobi a v Limuru a boli srdečne privítaní svojimi keňskými kresťanskými bratmi a sestrami. Kanonik Burgess Carr, gen. tajomník Všeafrickej konferencie cirkví dával recepciu na počesť členov Pracovného výboru. Členovia Pracovného výboru boli tiež prijatí 27. 4. mestskou radou v Nairobi. Kresťanská rada keňských cirkví a jej tajomník rev. John Kamau prijali členov Pracovného výboru na slávnostnej večeri v Gong Hills Hotelu v Nairobi.

Budúce zasadnutie Pracovného výboru sa uskutoční v NSR v Evanjelickej akadémii v Arnoldshainu od 8.—11. novembra 1977.

Za našu cirkev sa rokovania Pracovného výboru zúčastnil prot. dr. Jaroslav Šuvarský, zástupca gen. tajomníka KMK.

Ekumenické stretnutie v Budapešti

Gen. tajomník Svetovej rady cirkví dr. Filipp Potter so súhlasom biskupa reformovanej cirkvi dr. Tibora Bárthu pozval predstaviteľov rôznych náboženstiev zo socialistických krajín na stretnutie, ktoré sa konalo 29.—31. marca 1977 v Budapešti, aby posúdili otázky a problémy ekumenického pokroku. Z Československa sa na tejto porade zúčastnil patriarcha Československej husitskej cirkvi dr. M. Novák, gen. biskup Slovenskej lut. cirkvi dr. Ján Michalko, profesor bohosloveckej fakulty Jána Amosa Komenského Jozef Smolík, cirkev českobratská evanjelická a za našu pravoslávnu cirkev metropolita Dorotej. Za SRC bol prítomný predseda jej ústredného výboru biskup anglikánskej cirkvi Scott a gen. tajomník Potter, ktorý predniesol hlavný a nesmierne zaujímavý referát. Druhý obšírny referát predniesol dr. Tibor Bártha, biskup reformovanej cirkvi Maďarska na tému „O vzťahu medzi SRC a cirkvami v socialistických štátoch".

Nasledovala diskusia predstaviteľov cirkví v socialistických štátoch, kde prehovoril i náš vladyka metropolita Dorotej.

Z ústredia

Dňa 18. apríla 1977 navštívil našu pravoslávnu cirkev prof. Ion Bria, ktorý pracuje v ústredí Svetovej rady cirkví v Ženeve. Účelom jeho návštevy bolo prerokovanie otázok pravoslávneho seminára, ktorý sa bude konať v Prahe od 5. do 10. septembra 1977 na pozvanie vladyku metropolitu Doroteja a našej cirkvi. Prof. Bria oboznámil podrobne vladyku metropolitu Doroteja, kancelára dr. J. Nováka, zástupcu kancelára dr. J. Šuvarského a riaditeľa ÚER prot. I. Zubaniča s organizáciou a náplňou uvedeného seminára. Pri rozhovore poďakoval vladykovi metropolitovi za to, že sa seminár uskutoční na jeho pozvanie v Prahe. Bude to jedna z najdôležitejších ekumenických udalostí, pretože seminár tohto druhu sa bude konať v Československu prvýkrát. Posilní autoritu pravoslávnej cirkvi v Československu vo SRC a v ďalších ekumenických svetových gréniách. Ďalej poďakoval vladykovi metropolitovi za účasť na pohrebe rumunského patriarchu v Bukurešti. Potom prof. Bria a prot. dr. Šuvarský prerokovali podrobný poriadok seminára, na ktorom sa zúčastní asi tridsať delegátov zo všetkých pravoslávnych cirkví a niekoľko konzultantov a hostí z cirkví nepravoslávnych.

———

V dňoch 16. a 17. mája 1977 sa konalo stretnutie KMK s berlínskou konferenciou, ktorá združuje katolícke duchovenstvo. Na tomto stretnutí sa za našu cirkev zúčastnil prot. dr. J. Šuvarský.

Zo života prešovskej eparchie

Mierová činnosť

● Dňa 14. apríla 1977 **konalo sa v Bratislave zasadnutie regionálneho združenia KMK v ČSSR, ako sme už písali.** Za prešovskú eparchiu sa na tomto zasadnutí z poverenia Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského, **zúčastnil d. o. prot. Peter Spišák,** riaditeľ ER. Za Pravoslávnu bohosloveckú fakultu bol prítomný jej dekan d. o. prot. dr. Andrej Mihaľov.

Archijerejské bohoslužby

● V nedeľu Tomášovu, t. j. 17. 4. 1977, **Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. Petra Spišáka, riaditeľa ER, navštívil pravoslávnu farnosť Bardejov, kde v miestnom chráme za veľkej účasti veriacich odslúžil archijerejskú sv. liturgiu a predniesol kázeň na tému sv. evanjelia.** Hovoril o kresťanskej viere, poukázal na stratu viery a jej znovunájdenie za pomoci Christa-Spasiteľa, ako to prežíval apoštol Tomáš. Nakoniec predstavený chrámu d. o. Ján Lakata sa Preosvietenému vladykovi poďakoval za spoločné modlitby, duchovenstvu a veriacim za modlitebnú účasť na bohoslužbách.

Ustanovenie

D. o. František Greš, novokňaz, bol dňom 1. 5. 1977 ustanovený za **správcu pravoslávnej farnosti Pichne,** okr. Humenné.

Dňa 24. apríla 1977 prežívala pravoslávna farnosť SLOVINKY duchovnú slávnosť na počesť patróna nášho chrámu, sv. veľkomučeníka Juraja. Na tejto slávnosti sme privítali ako hosťa d. o. prot. dr. Štefana Pružinského, ktorý predniesol aj slávnostnú kázeň. Spoluslúžil taktiež d. o. prot. Pavel Pidanič, predseda misijného odboru. Za pekného slnečného počasia sme chrámovú slávnosť ukončili sprievodom okolo chrámu. Nakoniec správca miestnej farnosti d. o. J. Novák poďakoval prítomným za účasť a za spoločné modlitby.

J. N.

Zo života michalovskej eparchie

Mierová činnosť

— **Dňa 14. apríla 1977 sa v Bratislave konalo zhromaždenie zástupcov cirkví a bohosloveckých fakúlt v ČSSR,** ako o ňom píšeme na inom mieste. **Za michalovskú eparchiu sa na tomto zasadnutí zúčastnil Preosvietený vladyka Cyril,** biskup michalovský.

Vyznamenanie

— **Pri príležitosti sviatkov Christovho vzkriesenia s požehnaním Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja vyznamenal Preosvietený vladyka Cyril za úspešnú dušpastiersku činnosť hodnosťou protojereja** týchto duchovných: **d. o. Štefana Cibu,** správcu farnosti Ruský Hrabovec, **d. o. Jána Holoniča,** správcu farnosti v Šamudovciach a **d. o. Juraja Kocu,** správcu farnosti Hažín.

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 3. apríla 1977, **na Kvetnú nedeľu, Preosvietený vladyka Cyril odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia d. o. Štefana Horkaja,** predstaveného katedrálneho chrámu. Kázeň na tému evanjelia predniesol d. o. Štefan Horkaj. Po sv. liturgii posvätil Preosvietený vladyka Cyril bahniatka, predniesol príležitostnú kázeň a udelil prítomným svoje arcipastierske požehnanie.

● Dňa 10. apríla 1977, **v deň slávneho Christovho vzkriesenia, Preosvietený vladyka Cyril odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach spolu s d. o. Štefanom Horkajom a za účasti veľkého počtu veriacich miestnych i z okolia.** Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Štefan Horkaj. Ľudový spev viedol brat kantor Ján Fedor. Po sv. liturgii Preosvietený vladyka blahoželal prítomným k sviatkom Christovho vzkriesenia.

● Dňa 11. apríla 1977, **na veľkonočný pondelok, na žiadosť pravoslávnych veriacich z Košíc a okolia Preosvietený vladyka Cyril odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu v Košiciach za spoluslúženia d. o. prot. A. Podhajeckého a správcu miestnej farnosti d. o. prot. Michala Spišáka** a za prítomnosti množstva pravoslávnych veriacich. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. prof. Anton Podhajecký, na záver sv. liturgie sa prihovoril k veriacim Preosvietený vladyka Cyril. D. o. prot. M. Spišák vyjadril potom Preosvietenému vladykovi Cyrilovi srdečnú vďaku za jeho návštevu a za spoločné modlitby. (M. Š.)

„Preto opášte si bedrá mysle, buďte striezliví, dokonale dúfajte v milosť, ktorú vám prinesie zjavenie Isusa Christa. A ako poslušné dietky, nepoddávajte sa predošlým žiadostiam z časov nevedomosti, ale ako svätý je Ten, ktorý vás povolal, aj vy svätí buďte v celom obcovaní. Veď je napísané: Buďte svätí, lebo aj ja som svätý!“ (Z listu ap. Petra 1,13—16).

Na rohu ulice

k múru pripevnená truhlička so strieškou, s dvoma otvormi, celá pekne na oranžovo zafarbená, je jedna z tých vecí, okolo ktorých chodíme každý deň bez toho, žeby sme im venovali väčšiu pozornosť. A veru zaslúžila by si to táto nepatrná, skromná truhlička na rohu ulice.

Keby tak aspoň jednu stenu mala priehľadnú, to by bolo zaujímavé vidieť jej obsah! Takto napíšeš lístoček, zalepíš ho do obálky, ešte naposledy pohľadom poláskaš sa s ním — a hup! Už je tam, viac nevieš o ňom. Ani nemáš čas počkať neďaleko, kto príde a čo hodí za tvojím lístkom do truhličky. Možno dlhý prvoročák vhodí prvú ozvenu mladého bláznivého ešte srdca malej okatej susedke. Možno, že pán od susedov oznamuje práve v tej šedivej obálke svojim príbuzným a známym úmrtie svojho jediného syna. Možno, že... Nie, nie to je vlastne nediskrétnosť, porušenie listového tajomstva! Lístky, listy, pohľadnice rozličného formátu, farby a najrozmanitejšieho obsahu, to je pestrá zmes z prechodného majetku malej truhličky na rohu.

Nedajbože, aby tieto poštové schránky vedeli rozprávať, alebo aspoň pošepkať, nadškrtnúť niečo z tých prosieb, sťažností, vyhrážok, vyznaní atď. Ale truhlička nehovorí... neprezradí ani slovo zo svojich tajomstiev.

Keby tak človek mal túto dobrú vlastnosť poštovej schránky! O koľko by bolo menej zloby a nesváru, ľudia by boli iste znášanlivejší i lepšie by si rozumeli.

Lenže človek je človek, tvor veľmi zvedavý a zhovorčivý. A poštová schránka je len vec, kovová truhlička na rohu ulice.

Životné jubileum

V apríli t. r. **dožila sa 71 rokov svojho života sestra Alžbeta KOCVAROVÁ** zo Sabinova. Hoci nie je kurátorkou, hodno o nej písať s úctou a pochvalou, lebo ako skromná, ale dobrá pravoslávna veriaca **snáď urobila viac dobrých skutkov a práce pre svoju cirkev a chrám Boží,** než niektorí naši cirkevní funkcionári. Prežila ťažký život, ale nereptala a svoj životný kríž znáša trpezlivo, **pri práci v chráme, kde celý život upratovala, ozdobovala, vyšívala pre chrám krásne prikrývky.** Zo svojho dôchodku nejednu korunku darovala na cirkev, či už na tlač, či na chrám v zmysle slov sv. ap. Jakuba, že **„viera bez skutkov je mŕtva“.** V krízových rokoch 1968/69 musela znášať ťažké urážky zo strany neprajníkov našej cirkvi, vo svojej viere však zotrvala. **Želáme sestre Alžbete ešte veľa rokov života v Božej opatere a v zdraví. Nech všemohúci Boh, Matka Božia a všetci svätí jej naďalej dávajú takú pevnú vieru, lásku a oddanosť k svojej cirkvi ako doteraz.**

NA MNOHAJA LITA!

Posmrtná spomienka

Na pravoslávnu cirkevnú obec Hrabová Roztoka doľahli smutné chvíle na začiatku Veľkého pôstu. V priebehu 3 dní nečakane zomreli **náš kantor brat VASIL HRIČINA** a **zvonár MICHAL ZAJAC.** Obaja slúžili Bohu už od svojej mladosti, takmer 40 rokov jeden zvolával veriacich do chrámu a druhý v chráme viedol spev. Naša cirkev v nich stráca svojich dobrých služobníkov. Pohrebné obrady vykonali d. o. P. Kormaník a d. o. I. Kravec.

Blažený pokoj i vičnaja pamjať! **I. Kravec**

HOSPODIN PASTIER MÔJ

Hospodin je môj pastier, nemám nedostatku.
Na nivách zelených ma pasie
a k vodám odpočinutia ma privádza.
Dušu mi občerstvuje;
po spravodlivých cestách vodí ma
pre svoje meno.
Keby som kráčal hoci temným údolím,
nebudem sa báť zlého;
bo Ty si so mnou;
Tvoj prút a Tvoja palica ma potešujú.
Stôl prestieraš mi pred mojimi protivníkmi;
hlavu mi pomazávaš olejom;
je preplnený kalich môj.
Ver, dobrota a milosť sprevádzať ma budú celý život,
a v dome Hospodinovom si budem bývať dlhé časy!

(Žalm 23, Dávidov).

Zo sveta

GRÉCKA PRAVOSLÁVNA CIRKEV

V Grécku zrušili funkciu biskupa ozbrojených síl. Sviatok Záštity (Pokrovu) Presvätej Bohorodičky preniesli na 1. október ako spomienku na deň v roku 1940, keď sa Grécko postavilo úspešne proti agresii fašistického Talianska. Tak bol sviatok obohatený motívom vďaky Presvätej Ochrankyni za jej pomoc pravoslávnemu gréckemu národu v jeho novodobých dejinách. V r. 1976 sa sviatok oslavoval zvlášť slávnostne. Posvätná synoda gréckej cirkvi zaviedla štipendiá pre kandidátov kňazstva, ktorí chcú doplniť svoje štúdium na duchovných školách v Rusku, Bulharsku a Rumunsku. — Súčasným rozkolom a herézam venovali zjazd duchovenstva niekoľkých gréckych metropolií v monastieri sv. apoštola Silu. Pre úspešné čelenie sekretárskym náukam, najmä Svedkom Jehovovým, je potrebná vysoká mravná a duchovná úroveň duchovenstva i laikov a dobrá znalosť Biblie. — Posvätná synoda uložila metropoliám gréckej pravoslávnej cirkvi vykoreniť medzi veriacimi zvyšky predsudkov voči chorým na Hansenovu chorobu (malomocenstvo), uložila zorganizovať starostlivosť o vyliečených a zorganizovala zbierku v prospech malomocných. Neocezarejský metropolita Spiridon s celým duchovenstvom metropoly podporil kampaň gréckej cirkvi v prospech darcovstva krvi tým, že na čele všetkých klerikov metropolie daroval stanovené množstvo krvi. — Skupina absolventov bohosloveckej fakulty aténskej univerzity navštívila v r. 1975 bulharskú a rumunskú cirkev.

Sv. hora — ATOS: jeden z chrámov

Nezabúdame na Lidice...

Toho hrozného 10. júna 1942 sa na malú a pokojnú obec neďaleko Prahy zniesol tieň smrti. Do spiacej dediny, v tichej letnej noci vtrhli nemeckí fašisti s jediným cieľom: pobiť ľudí a obec vymazať z mapy. Dnes tento dejinami odsúdený čin už ťažko chápeme. Aká zloba hnala okupantov, že triedili ľudí ako statok, podpaľovali domy, kradli si trofeje a pred spáleniskami sa dali vyfotografovať. Také plody prináša vojna, také zvrhlé myšlienky plodí fašizmus.

Letná noc sa premenila na horiace peklo. Lidice — domov pokojných jednoduchých dedinčanov — horeli. Padali výstrely a ozýval sa plač detí. Nemci boli rozzúrení atentátom na Heydricha, toho leta bolo predurčené i našej pravoslávnej cirkvi vypiť do dna kalich utrpenia. Bol zatčený vladyka-mučeník Gorazd, jeho spolupracovníci, u nás v chráme ukrývaní odbojári položili svoje mladé životy na oltár vlasti. Tohto leta bolo preliatej veľa krvi nevinných ľudí i tých, ktorí sa s hrdosťou im vlastnou postavili proti fašizmu.

Uplynulo 35 rokov, ale my nezabúdame na nikoho zo 184 zavraždených lidických mužov a 7 žien. Ostatné ženy čakala tŕnistá cesta do nemeckých koncentrákov, 96 detí Nemci zavliekli, aby ich násilím odnárodnili, aby tieto deti zabudli, že patrili českým rodičom, aby zabudli, ako znie materinská reč, aby sa stali súčasťou davu „nadľudí". Do Lidíc sa ich po vojne po veľkom úsilí mohlo vrátiť už len 16. Nemluvňatá boli zabité...

Na obec Lidice, na jej meno, sa malo zabudnúť. Nie je však možné zabudnúť na nespravodlivosť, krutosť, násilie, odnárodňovanie... Z Lidíc je ružový sad, kde si kvetiny tíško rozprávajú o osudoch ľudí dávno mŕtvych, ktorí chodili po lidických cestách za svojou prácou, mali svoje lásky, túžby i starosti, ktorí sa tu narodili i zomreli tak hroznou smrťou. Nad Lidicami čnie veľký kríž dávno minulého, ale nikdy nezabudnuteľného utrpenia mužov, žien a detí, ktorých jedinou vinou bolo, že bývali na mieste, kam ukázala ruka šialeného vraha.

Celý svet sa vtedy zachvel a mnohé štáty dali svojim obciam meno Lidice, aby dokázali, že zničiť Lidice nie je možné. Po vojne si ľudia vybudovali nové Lidice, kde ďalej spokojne a v mieri chcú a budú žiť...

—hj—

Lidický kríž